

וידידת תרבות בפולין

בועידה השלישית של הסת' תרבות' בפולין השתתפו 866 צירי, שבאו מ־200 מקומות שונים ברחבי־המדינה. ניכר היה שהנוער נוטל חלק בראש כל הפעולה, שהרי גוש ההתאחדות' רכז כמאה ציר והשוהיצ — למעלה מחמשים. צירים רבים הם מחוגי הסורים הנושאים בעול הפעולה היופ'וטית של תרבות' וקצתם הורי הילדים הסתחככים במסדרותיה.

בועידה הזאת לא דובר ביותר על שונאי־הלשון העברית טכחוף והרגש הונח ב חוד על הסכנות האורכות לשפה העברית. הפצתה והשגרתה סכנית, מצד הנירטים הציונים הסתכחשים לעברית או סולולים בשמירתה ובהפצתה.

נשיא תרבות' ד"ר ס. קלוסל אמר בגאום הפתיחה: לא באנו עדיכם במספרים גדולים על פעולותינו. אולם לא באנו גם כירים ריקנות. סוים הגענו לסדרנה אשר לא חלסנו עליה לפני שש שנים. רשת גדולה של בתי הספר שלנו פרושה בכל קצות־המדינה, נימנסיות שעלו לדרגת־התפתחות הראויה לשפה סבחינה פרזונית, סמינרות לסורים, קורסי־ערב, מאות אולמי־קריאה וספריות ועוד כהנה וכהנה. אולם דרכנו קשה והסבשולים רבים. תחילה אענה לאלה האופלים עלינו את דבצ'היותנו עוינים לדת, ירירי־תרבות' יודעים להעריך נכוחה את כוח־הזלגים אשר לדת־ישראל שעמדה לה לאוסתנו בימי טצוקה ואפלה באלמו

שנות נולדה. אף אנו נטעים את הכח הדתי הזה בלבות־הניכונה, לא בדרכי־אלמות ותרועת קילות תפלה, כי אם בדרכי הסתוקנים שבפנינוים ואמצעיהם, כשידינו סווינות בספר הספרים ובדברי נביאים ומשוררים בישראל סדור ד.ר. אולם רחוקה מסנו כל כינה לעשות את הדת קרדום לחפור בו כבושים פ'ליטיסיי ואנו נלחמים במלוא־תקפנו נגד שמוש כזה, שאין בו אלא חלול הקודש בלבד. — מבאן נשמיע ק'בלנה עזה על קהל־הציונים, החל במסדר הציוני העליון שבלונדון וכלה בראשי הציונים היושבים בקרן־זווית נדתה כאחת סערי השדה הרחוקות. תרבות' היא גולת־הכותרת של הפעלה הציונית בשדה־הרוח, אילם סנהיני הציונות סורי־העם ומאשריו עזובנו לסדרחות באמצע הדרך ולא הנישו לנו סעד וסך. הציונים היושבים בקהלות לא התאמצו לנצל את השפעתם, כדי להרים את קרן הפעולה התרבותית העברית ולהוציא מאמצעיה הכס'יים של הקהלה לטובת התנועת העברית. אין אנו סכרונים על סלחקה באיריש ואין תנועתנו נכנית סחורבני, ידענו את ערכה של איריש בקיום האומה וידענו את נכסי־הרוח שהנחילנו הסופר האירי, אין האיריש אויבת לעברית, היא אחר סכלי הנולדה לשמירת העם בגולה. אין גם ההחרות בין שתי הלשונות, שהרי לנבי תרבות בת ארבעת אלפים שנה, שהטביעה נושפנקת־נצח על חיי העם, אין תרבות בת מאה שנה

בגדר של סתחרה. אם בתי הספר שלנו הם בני־קיום ואם זכות־קיום להם — אין זה בגדר של זכה כלל, אולם סלחמה קשה לנו בכל הבריונים החותרים תחת אשיותינו ואשר בעינרם גם האיריש אינה אלא ענין שבסעבר, שאחריו סמיעה ושסר, סלחמה עזה לנו כהם, במספרים האלה, בין שהם מוסרים לעניני דת ובין שהם מוסרים לערכי לאום. עבודת קודש לפנינו: להשיב את הנוער הרועה כשדה ודים על לב התרבות שלנו ולקשור אותו כנורל האומה ודרכה.

ראשן לסכרכים היה הפססן, שהשתדל להוכיח, כי ההסת' הציונית לא כנרה בתרבות העברית, אולם ראנות יוסם תקפו עליה ואין היא יכולה לשים את לכה לתפקידיה במדה הראויה. נרינבוים ברך כשם הטועצה הלאומית, הנלחסת כלפי הוין על זכות שתי הלשונות, אך כלפי סנים שפה אחת לה: השפה העברית, הננו עם קרום ואף תרבותנו קרוסה ואין אנו זקוקים לכלי־כסוי שאולוב.

כשם ההתאחדות ברך החי שיני והרגיש כי ההתאחדות אינה סברילה בין תרבות עברית בארץ ישראל לתרבות עברית בגולה, החי שברונכקי מהשוהיצ הטעים את ערכו של השוהיצ בעבודת הפצת השפה העברית בערי פולין, כשם החלוצ ברך החי דוכקין: החלוצ בגולה והפועל העברי בארץ — אומר הנואם — כרתו ברית עולם עם השפה העברית, רככות הפועלים הסומחים לרעב ולסבל שרים גם את שריו הרעב והסבל שלהם בעברית, אולם תרבות זו שבה קור'

אים אכרי פתח־תקה לשוטרים להכות כפוד עלים עכרים זרה היא וכזויה לנו ואפילו אם היא בעברית (סחיאות כפיס), ערך העברית גדול הוא, אולם חוכתנו להכניס בו הוכן משחרר ולהקים על ידו דור עברי עובר בארצו, כרכו עוד בי'כ הריכוזיוניסטיים, הפרופ' שור ואהרים, אחרו הברכות נערכת אוכרה לצ, פ, חיות, שהיה סכוני תרבות וביהים העברי.

בתוך סערה של סחיאות־כפיס וקרי' אות נושא ז, ד' בו סינסקי את הרצאתו שנמשכה כשעתיים, הנואם אומר בין יתר דבריו: מאחורינו מעמינסיון בהשגרת־הלשון העברית כפי התלסיר והנסיון סצריך דו'ח סבורד וגאסן, מסדרפסתי בספר של דו'ח ה'תרבות' שאלתי את נפשי: הסרה העברי —למי הוא עטל ומה הכבושים אשר ככש בעמלו? זכורני, כי עוד בימי ילדותי החלה ההתכווצות של החנוך הסאורתי שהפך ישי' סון ועתה חל שנוי, כאשר עמדתי לפני שנים רבות על ראש הסנה של נבעת הסויה ראיתי שסמה לנגד עיני ועתה סשי־תרעים שם שרות־זרעאל שהפכו לסעינות־ברכה ביד העברית הכונה וזרעת, כנקודות הזרועת בעסק נראות בעיני נקודות האורה החיות הפזורות בקצויר־גולה, דדי הם הסורים העברים והמשיכים הלשון לתיטקות ולעם והמשתפים אותם כזה במפעל הנין של איי, כל דובר עברית בקישינוב וביאלוסטוק הוא שותף לבנין הארץ, לפני חמש־עשרה שנה היו חזורים ואמרים לנו: מה לכם שפה שנשתכחה ספי־העם, הנה נכנה על ישי'

קיום, על הכפי' הסוצק של האיריש, ככו אז הבינונו, כי האיריש אינה זריגן, אלא שפה חיונית, רבת ענין, גמישה, האוצרה בתוכה ניניניגנים לסככיה, החל בתונה הפרוי סטיכית וכלה בסרניקה העסיקה ביותר, אלה שהשיאנו את העצה הסוכה אסרו לנו: הלום שיא חלפתם, כי תוכלו להחיות שפה עתיקת־יוסין, אילו ויה אפילו סעסרה של האיריש סכוצר בתכלית־חוסן כי או היתה חוכתנו לבנות לא על הישי' כי אם על הצו הקטטורי, האיריש היתה סן חוק להסוני ישראל בגולה ודראכוננו נשכר הסמן הזה בקרב אוכל־סיייהודים רבים בטרם שרכשו לעצמם סן חדש, בחוצות נזיורק, באלה הרחובות הסאובלסיים יהודים ושהיחי' די שאינו בן־ברית הוא השוטר — גם כאן אין התיטקות סדגרים ביניהם איריש, אלא אנגלית, סופרי־איריש ויודעים, כי הישי' שלהם אינו אלא צל, ספשיכים לבנות עליו כיד יכלתם, סכלי משים עולה האגדה על האטלנטים שפלפו זיות סכול על הארץ, האגדה סספרת, שיושבי־האטלנטים ידעו ספי הסלכה הנכיואה, כי כליה צפויה לסדינתם וכעבור שבעים אכוכ ס היא תצלול תהומות, ואף על פי כן לא פסקו יושבי־המדינה סלבנות גם כי ראו בעליל, כי קצה סככו־אותיה של הסלכה סתקיימות והים הנרגש סלחך כתום עשר שנים רצועת־חוף גדולה, הקו הזה של יושבי האטלנטים ראוי לכבוד, הופעה שיש בה הידוד, אולם כזה לא פסק עדין הישי' של האטלנטים להיות ספוקסק, אמנם, היו ימים והשפה העברית נכרתה ספי

העם, אולם בססטיים היתה כמיהה כמססה: ונאמנה להחיותה, כי קרקע־איתן לה בנפש האומה, רננו כתב עתה איריש וברטט של קדושה הנני וורך על כסתי השפה הזו, אולם אין הפקדש הזה אלא אותו הלוייתן של רכה כר בר חנה ושל האגרות סאלף: לילה ולילה, אשר על נבו נוסעו נפנים, נכנה ישוב־ארם, אם גם ירעי הכונים, כי הלוייתן יתעורר ויקעקע את כל הבריה, יש אסכולה כפסיכולוגיה האוסרת, כי השפה היא ויה שיצרה תוספת־החושות כנפש־הארם, לאסר: בראשית היתה השפה והיא היא הפותחת אופקי סחשבה והושפת סקורי־הרגשה חד שים, בעל־החי הוא גם עני יותר באין לו שפה, שהוא הכלי הנאות לסתוח סקורי הנפש, לפיכך אין גם מקום לאלה המולולים בערכה של השפה בלבד, והרורשים גם לוית־תכן, העובדא שטורינו אינם ססתפקים בשפה והם סבקשים אחר תוכן היא סימן טוב לנו, אולם התוכן הולך ומשתנה ככל דוד והשפה לעולם עוסדת, בשנים אלה שססעו של התוכן: ציונות, אמנם, יש טוענים שאין להכניס תוכן ספי־לתי־פוליו לסערכת־הלמודי, אולם לדרן אין הציונות דבר שבוכה פוליו ולכל הטוענים לא ניתן סיריני כל היתר לפתוח וכוח שכזה ולהתנגד לציונות, סתפקירו של ביהים שלנו לספק את צרכי יופיים, אולם אחר הוא ראש סאויינו: לנייס צבא צעירים, אשר יתכשרו, כדי לעלות לאיי לבנתה, יש אומרים: אחם ספשיורים שלשת רבעים סכין התלמידים לתכלית שלא ישיגה.

שהיו רק רביעיתם תוכה לבוא ולהתערות באי, אנו סורים ומתודים: הננו מחנכים את הנוער שלנו לטרנדיות, כי דורנו וחיינו הם בתכלית הטרנדיות, אולם שתי פנים לטרנדיות: יש ושי שזאת הטרנדיות נחה עליו יודע את הטרנדיות הזו בטלוא הכרה ונשא אותה בנאון, ויש שהוא אינו יודע דבר ואין חיוו אלא פרסה מנוחבת ושעינת וחזים, אנו רוצים, כי ילדינו ידעו את גורלם בטלוא עסקי, את אותה הטרנדיות שעמדה לנו להיות לאומה מלכותית, אשר כנפי נשרים מרשרשות מעל לראשי איטרים: הילד היוצא מכתלי בית הספר העברי נתקל בסביבה בלתי עברית, עלינו איפוא להקיץ נרדמים ולעורר את כל הכוחות העברים המושנאים, אז מליון יודעי עברית למען יהיו גם דוברי עברית ואת רבבות הקוראים עברית למען יקראו, אנו זקוקים לארגון סקיף וחוק למען החיות את הפרגה העברי הנדול ורכ הראשים בצלילי הלשון העברית ורשרוש הדפים של הספר העברי, תאכרו: אמצעים מלאכותיים הם, אולם אנו — כל קיומנו הוא כאמצעים שכאלה ואף ארצנו נבנית בהם, אנו זקוקים לאינברסיטה גורמלית, שתהא השלמה לכל שיטת החנוך שלנו, ואשר לאירוש: ברובם אין אנו נלחמים בה, הננו רוחשים בכור לכל סוגי הרכותי כלשון זו, אולם בדי האמות של בית הספר, אסור כל שנוש בשעטנה, כי שמש אחת במרם ושלי אחד

ללב, ואין שני, חכמינו אסרו על שנים שאוחזין כטלת זה אומר הציה שלי וזה אומר כולה שני תולקין לשני את החצי ואת מחצית השני תולקין לשנים ונותנים גם את מחציתה לשני, דרישה אחת לנו כולה שלי — ונכוא על שכרנו.

בישיבה השניה נקרא מכתב-ברכה סאת חיים ויצמן, אוסישקין ונשיא תרבות לשעבר יהושע טהון, משה נורדון ספר אילו הערות כתוספת לדויה מפעולות הועד המרכזי, שנמסר קודם לצירים כשהוא מודפס בחוברת מיוחדת, אף הוא קיבל על יחסם של העסקנים הציונים לעברית ותרבותי ומזכיר, כי הוניהעברים היו אנוסים לכנס בורשה אספת-סיהא נגד הפרנסים הציונים שבקהלה הורשאית, שנחנו ולוול בעניני העברית, מלחמה קשה לב הים של, תרבותי במשלה על הבטחת מעמדם היוירי, המצב הכספי הוא חסור והגיוני נרע נמכסת-המסיכה, הוא מזכיר את ההתדרות ההרשה לבהים לאומיים באירוש, שבה משתתפים גם רבים ממוכי הציונים והעשויה להגדיל את המבוכה במחנה, אחרי הדויה באה ההוצאה על דרכי הארגון של, תרבותי של דיר רוננבוים, הרצאה על, תרבותי ותנועת הנוער של החי יהודה גושה להף והרצאת השנורר יעקב כהן על, הקרן לתרבות העברית,

ויבטינסקי נבחר פה אחד לנשיא הכבוד, אם גם ציר, ההתאחדותי סגליציה

פישל ורבר ניסי לרתננו לכך ועורר מערה גדולה בין הנאספים, זולתו נכנסו לנשיאות יעקב כהן, אריה טרסקיבד ומלר (התאחדות) ס, בן-טוב (השומר הצעיר) זילברבינג, ברוגשטיק וטילהלטר, הישיבה נפסקה לאות-אבל לפטירת-סיוסקין.

בישיבה השלישית היו ונוחים ממוש-כים על דברי ויבטינסקי, נגלתה התנגדות לרעתו של המרצה, שאפשר להעמיד הכל על הלשון בלבד, נשמעה דרישה לבתי ספר למלאכה, אחרי הוכוח באה תשיבתו של ויבטינסקי, בישיבה ההביעית באה הרצאתו של יעקב סיוסקין על הספר העברי ועל הצורך באכסניה ספירית סרוכות ויחוק ספרותי, שיופיע באי, דניאל פרסקי סוסר ברכת סאסדיקה; הספיק מרצה על העתונות העברית היומית איינגס על הפעולה בין הגדולים ומ, גורדון ענה למתוכחים.

בישיבה החמשית הרצה ס, גורדון על יסודות כיהים העברי ואהרי בירור אירי-אולוני סכם את דבריו וקבע את עיקרי כיהים על: א) העברית נשפת-הלמודים, ב) תניך ומרות עברית, ג) עיקר העבודה העצמית ופולחן העבודה כאמצעי לתחית העם, ד) ארץ ישראל במרכז בית הספר, לא רומנטיקה איית אלא הברת-המציאות האית לנלוויה הממשויים, ה) הרוקי-הקשרים בין כהים והמוניהעם הרחבים והכנסת האירוש במערכת הלמודים של בתי-הספר.

בשאלת-האימון נשלנו הרעות כוערה, קבוצת-הסירים הציעה לרביע למרכז המתפטר אייזמן, הציונים הכלליים הציעו לעבור על דויה המרכז לסירדהיום ולא לקבל כל החלטה עליו, כי הועד המרכזי לא התקיים כל עיקר, השומר הצעיר הודיע, כי יצביע בעד האימון והביע את השתוססותו על אשר הציונים הכלליים, שאנהיגיהם היו לפיקה ומכשל למפעלי התרבות, נוטלים רשות לעצמם להביע אייזמן לאנשים שעברו, בשעת הוכוח קמה מהומה גדולה באולם וניעור ריב-דברים, אולם הצעת האימון נתקבלה ברוב של 101 צירים (התאחדות, השימר הצעיר וקצת סורים) נגד 28 (קביצת הסורים) כשהציונים הכלליים נמנעו מהצבעה, בישיבה הששית נשמעה היצאה של אוריגובסקי על יחסו של ביהים העברי לקרן הקיימת.

נרינבוים הרצה על המצב הסולימי של בית הספר העברי בפולין, שזכויותו מקופחות בשל שאר בתי הספר של המיעוטים הלאומיים, מצבנו קשה: אנחנו נלחמים כלפי חוץ על שתי השפות כאחת, בעוד שהאירי-שיסטים סבריים בריש נלו על שפה אחת ויהודה, שני הסהנות אין להן כוח-הכרעה ואנו טוברחים להודוין בסכלנות ועד שלא יהא לנו רוג סכריע בקהלות ולא נכבשן כבוש שלם מחויבים אנו ללכת בדרכי שלום, ידעתי כי רבים המתנגדים לאותו הטיפוס של בית ספר-אירי-עברי שהוצע עיו אהדים

מהציונים עובדי ה-הינטי, אילו היה הטיפוס הזה פרו המלהמה וההסכסה בין שני הצדדים הסתנגחים — היה זה לנו נצחן חשוב, אולם היות והטיפוס הזה באה רק בחינת הצעה לציונים ובכתי הספר של הציונים, הננו מתנגד לו.

אחי ההרצאה עיבדים להצבעה על ההצעות שנכנסו מטעם הועדה הסתדרת, מתנלע פולטים רחב בדבר החלטת הועדה להכניס את למוד האירוש למערכת-הלמודים בכתי-הספר העברים, כוכוח משתתפים מכל הורמים, דיר ברלס מהתאחדות מהנגד להצעה וורבר מהתאחדות אף הוא — לוחם לה, החי צרפת ספויצ'צ'ים אומר: אנו לוחמים כיו דישזים אבל לא באירוש, בשבילנו, תרבותי לאומית סכילה כל מה שיצרה האומה, ובכית-הספר הלאומי, ששפתו היא עברית נחוץ לגדל יחס של אהבה גם לאירוש בתור בנין לאומי, שטיין רואה בהכנסת האירוש סכנה לכל הנובנו הלאומי והעברי, ס, גורדון (התאחדות) בעל ההצעה על הכנסת האירוש בתור למוד מבסס את הצעתו, הויר קלוסל סברו, כי סזיון שהצעה זו נתקבלה רק כועדה הפרדונות ולא באה בפני ועדת הנסוח אי אפשר להציגה לסנין.

כשהועמדה לסנין ההצעה כי ביהים נועד לחך את הילדים לשם יצירת עם עובד באי — פרצה מהומה חדשה, כמה — עקש-נים מערי השרה — התנגדו לסלה הסוכנת עם עובד והקיכו שאן גדול, אולם ההצעה

נתקבלה ברוב דעות גדול, אל הועד המרכזי החדש נבחרו: דיר קלוסל, י, נרינבוים (על המשטר), יעקב כהן (רביזיוניסטי), הפסמן וקירשנברג (עת לבנות), דיר אהרנסן ומילנר (סורים), ס, גורדון, א, לינגסן ומ, טצה (התאחדות) ס, הסבורג (השומר הצעיר).

עם סיום הועירה קמה מערה בלתי צפויה בשאלת המכללה הירושלמית, הצעת הריביוניסטים לדרוש סאת הקורטוריה של המכללה להסוך אותה כמחרה למכללה גורמלית נפלה כועדת התמיד, שלא ראתה חוכה להביאה בזני הפליגים כהצעת-המיעוט, הציר א, לינגסן (התאחדות) מערי, כי ועדת התמיד לא ראתה הצעה זו באקטואליות, כיחוד ביטי מצקה אלה באי, זיבוינסקי סתערב וסוסר הצהרה ובה הוא רומז כלפי א, לינגסן בשלים: אותו הארון, כשליני סון אומר להשיב לזיבוינסקי כנפולו, קמה מהומה סיערת באולם, וקצת צירים מתנפלים על לינגסן להודירו מעל הבימה, בעבור הנעים מספר קס ויבטינסקי והודיע, כי הוא חונר סבריו שהפלוש מתוך עיפות ושהויה בהן כדי להעליב את המרצה מטעם ועדת התמיד, והוא כצטער על שגרם לכל הסאורצ הזה, אולם לנעול את העידה מתוך נאימים לא היתה אפשרות, נתקבלה איפוא הצעתו, לסיים את הועידה בלא נאומים כי אם בשירת, החקוהי היטה סכל נאום.